

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

1 Qvae sit simoniae ratio, & natura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

INSTITVTIONVM MORALIVM PARTIS TERTIAE LIBER DVODECIMVS. DE SIMONIA.

AD Septimum Praeceptum pertinet etiam tractatus de Vitio Simoniae, quae contractus quidam est valde affinis emptioni, & venditioni, propterea hoc loco de Simonia vitium est agere post caeteros contractus, ne ordo, qui à plerisque in iis explicandis seruetur à nobis interrumpatur. Tractant autem de hoc crimine Theologi, in Quarto Distinct. Iuris Pontificij Doctores, Titu. de Simonia, & Prima quast. 1. & sex sequentibus. & 7. q. 1. c. Praesentium: & c. Sancitum: & 6. q. 1. c. Si quis & 15. q. 5. c. Sane. Summistæ, in verbo Simonia, S. Thomas 2. 2. q. 100. Altifiodorensis li. 3. Tract. 27. Alexander pag. 2. q. 167. & stenfis li. 6. Tit. 15. s. B. Antoninus, par. 2. Tit. 1. c. 4. & 5. Adrianus quodlib. 9. Sotus lib. 9. de Iustitia. q. 5. 6. 7. & 8. Nauarrus in Manuali, cap. 23. num. 99. & seqq. Rodoanus Iuriconsultus tractatum edidit de Simonia in quatuor partes diuisum.

Qua sit Simonia ratio, & natura.

CAPVT I.

PRIMO quaeritur, Quomodo Simonia definiatur? Respondeo, eam defini sic: Simonia, est studiosa voluntas emendi, aut vendendi id, quod est spirituale, vel spirituali annexum. S. Thomas, 2. 2. quast. 100. artic. 1. Glossa. 1. quast. 1. in summa, & colligitur ex c. Qui studeat, & c. Quicumque studet. 1. quast. 1.

Dicitur (voluntas) quo nomine intelligitur quaevis actio externa, è voluntatis Imperio profecta, siue voluntas ad effectum deducta, ut ait Glossa, accipitur causa pro effectu, voluntas pro voluntaria actione, (studiosa) Non quod sit necessario studio, hoc est, cogitato, aut meditato, aut industria & data opera facta, satis enim est, si fuerit emptio, vel venditio ex deliberata ratione & voluntate. S. Thomas, 2. 2. quast. 100. artic. 1. ad 2. Quare studiosae voluntatis appellatione nihil aliud significatur, nisi voluntas ex scientia & deliberata ratione.

Sed dicitur, & studiosa voluntas, eo quod Simon, unde dicta est Simonia, studio quodam & animi affectu voluit emere spiritualia, unde Simoniae definitio accepta est, & etymologia. A. S.

Emendi, vel vendendi, Continetur his verbis omnis contractus, vel quasi contractus, qui non est gratis, & liberaliter factus: ita Syluester in verbo Simonia, quast. 1. Angelus eode. verb. 1. S. Thomas, 2. 2. quast. 100. artic. 1. ad 5. omnis item conuentio, vel pactio non gratuita facta. Unde comprehenditur transactio, permutatio, locatio, redemptio, quia ex causa, & cum onere existunt. Nominatio itidem; praesentatio, electio, institutio, confirmatio, renuntiatio, remissio, missio in possessionem, si gratis non

fiant. Syluester & Angelus locis supracitatis, immo etiam omisio, ut si quis, accepto pretio, omittat aliquem ordinare, vel absolueret, vel eligere, Simoniae crimen incurrit. Nemo, de simonia.

Quod est spirituale) portò spirituale praesenti loco accipitur, ut dictum ab spiritu diuino, non humano; & spirituale est triplex. Aut enim est per se tale, hoc est, sua ratione, & natura spirituale: cuiusmodi sunt gratia diuina, quae iustum reddit hominem; gratia gratis data; tres virtutes Theologicae, ut Fides, Spes, Caritas; virtutes itidem morales diuinitus infusae, dona Spiritus Sancti, Characteres, qui per sacramenta menti imprimuntur. Aut est spirituale tanquam causa, qualia sunt sacramenta à Christo Domino instituta. Aut est spirituale, tanquam effectus, ut verbum diuinum annuntiare, promulgare, praedicare, miracula efficere, & vaticinari futura, mentis occulta cognoscere, & aperire.

Annexum spirituali) Censetur aliquid annexum spirituali, tripliciter. Primò, quia antecedit, quale est ius patronatus, quo quis nominat, offert, praesentat, vel elegit clericum ad Ecclesiam, siue ad beneficium Ecclesiasticum promouendum. Secundò, quia consequitur id, quod est spirituale, cuiusmodi est ius, decimas, primitias; & obligationes exigendi: nam tale ius conuenit clerico, quia clericus est, & quia sacra ministrat, vel inseruit Ecclesiae, quare tale etiam est omne officium, & munus, quod in clericum ut clericum cadit, hoc est officium ex ordine clericali dependens. Tertio modo, Annexum spirituali dicitur, quod comitatur id, quod est spirituale, cuiusmodi est labor, & opera ministrorum sacramenta conferentium, vel sacrificia offerentium, vel Ecclesiastica officia facientium, vel diuina, siue spiritualia tractantium. Hinc est, ut Ecclesiastica beneficia sint annexa spiritualibus, eo quod consequuntur spiritualia, nam beneficium Ecclesiasticum in clericum solum, non in laicum cadit. Peniones quoque Ecclesiasticae,

quæ dantur clericis quia clerici sunt, etiam annexæ spiritualibus, censentur, quia ius clericorum consequuntur. Sepultura etiam est annexa spirituali, tum quia antecedit, tum quia consequitur spirituale. Consequitur quidem, quia nullus nisi Christianus potest in loco sacro sepeliri; antecedit verò, quia qui in loco sacro conditus est, eo ipso ius habet ad communia Ecclesiæ iustitia, quibus piorum animi in Purgatorio detenti iuvantur. Officia itidem Ecclesiastica, quæ non nisi per clericos fieri queunt, quale est officium Oeconomi, Sacristæ, Thesaurarij, Notarij, Protonotarij, & alia huiusmodi, quæ non nisi in clericis conferuntur: de quibus in *c. Si quis Episcopus. 1. quæstio. 1. c. c. Saluator. 1. quæstio. 3.* Sunt annexa spiritualibus, quia cadunt in clericos.

Præterea, res, quæ factantur, & quibus utitur Ecclesia in conferendis sacramentis, vel divinis officiis faciendis, vel precibus decantandis, vel denique in quibusvis aliis rebus factis apparandis, tractandis, consecrandis, vel orandis, dicuntur annexæ spiritualibus, quia spirituale antecedunt, vel ad spirituale quovis modo referuntur, ut altaria, templa, sacra vasa, vestes sacræ, Crucis signum, Sacræ Virgines, & reliquæ: tales etiam sunt candelæ, candelabra, cerei agni, aqua, & quævis alia res, quæ certis precibus, ac ritibus adhibitis ab Ecclesia factantur.

Secundò queritur, Quo iure sit Simonia damnata? Inter omnes convenit, simoniam iure divino in vtroque testamento damnari, nempe *Numerorum 22. c. 2. Petri. 2. & in Epistola Iuda* Balaam crimen memoratur, qui mercedem iniquitatis amavit, & fuit mercede conductus ut Dei populo malediceret. Erat enim ille apud gentes atiolus. *3. Regum 13.* reprehenditur Ieroboam, quod sacerdotia pretio conferret. *4. Regum 5.* Giezi, Elisei propheta famulus lepra divinitus est percussus, quod à Naaman Syro nummos, & alia quædam accepit, ob lepram ab Eliseo curatam. *Actuum 8.* Simon Magus, tanquam detestabilis habetur, quod Spiritus Sancti gratiam emere voluerit. *Mat. 10.* Præcepit quoque Dominus Apostolis: (Gratis accepistis, gratis date,) *Intra 21. Ioan. 2.* Item Iudæis in templo dixit: (Auterte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.

Quæres, An simoniam ius naturale prohibeat? Ratio dubitandi est, quia spiritualia natura non instituit, sed Deus. Item res sacræ sunt Ecclesia, non natura ipsa. Respondet, dubitandum non esse, quia simonia sit naturali iure prohibita: nam naturalis ratio præscribit, ne si quid spirituale & factum sit, pretio vendatur: quare tametsi Deus est rerum spiritualium & sacramentum auctor, & Ecclesia ea instituat, quæ sunt spiritualibus annexæ: nihilominus tamen, postquam semel est res sacræ & spiritualis effecta, iure naturali prohibetur, ne quis eam vendat, vel emat, quia eo ipso, quod talis est, à commercio humano separatur, nec pretio est æstimabilis. Hinc est, ut simoniacus iure Canonico multis poenis addictus sit.

Dubium quæstionis est, An sit aliqua simonia solo iure Canonico prohibita. *Glossa in c. ex parte. 1. De offici. Ind. deleg. in verbo (Dimittere)* censet aliqua prohiberi, quia sunt per se simoniaca, hoc est, tanquam talia iure divino damnata, cuiusmodi est, sacramenta pretio conferre: aliqua verò simoniaca censeri, non quia talia per se sint, sed quia iure canonico prohibentur; quale est beneficium sine legitima superioris auctoritate permutare, vel vendere Ecclesiastica officia, hoc est, quæ sunt ab Ecclesia instituta.

Quæ Glossæ sententia est communi consensu approbata, ut patet ex Innocentio, Hostiensis, Ioanne Andrea, & Panormitano in eo capite.

Apud S. Thomam, Altiſiodorensem, Alexandrum, Albertum, Riccardum, & alios veteres Theologos hæc simoniæ distinctio non ita perspicuè legitur, sed tantum apud

Henricum, Durandum, Paludanum, & alios iuniores Theologos. Henricus eam admittit *Quodlib. 6. quæstio. 26. Durandus in quarto Distinctio. 25. quæstio. 3.* negat illam esse simoniam, quæ solo iure canonico prohibetur: contendit tamen, simoniam naturali, & diuino iure damnari, quia res aut per se sacræ est, & spiritualis, & ea iure naturali, & diuino vendi non potest: Aut est spiritualibus annexæ; & tunc ea, inquit, vel venditur tanquam factum quid, & spirituale continens, aut solum tanquam res corporalis.

Si primum, id ius naturale & diuino prohibet, si secundum, si noua non est, quia res corporalis pretio æstimari potest, exempli gratia: In beneficio Ecclesiastico est ius exigendi, & percipiendi fructus ex rebus Ecclesiæ ratione ministerij, quod clericus præstat Ecclesiæ, & hoc ius si vendatur, crimen simoniæ admittitur, quia spirituale & factum est.

Sunt itidem in beneficio fructus, qui percipiuntur, quorum venditio simoniaca non est, quia sunt corporales, non facti. In Calice itidem sacro est materia, ex qua constat, nempe, aurum, vel argentum, quod, si vendatur, simonia non est: est etiam Calix sacer, quia sacris & diuinis officiis deputatur; qui si ut talis vendatur, simonia est, non solum iure canonico, sed etiam diuino & naturali prohibita, quia pretio venditur, quod est in calice spirituale & factum.

Concludit Durandus, ea, quæ iure tantum canonico simoniaca censentur, dici talia solum, quia puniuntur poena in simoniacos constituta, non autem, quod vere & proprie simoniaca sunt.

At enim Durandus minimè negabit, lege, vel canone aliquid in certa specie, vel genere virtutis constitui, quod per se, vel natura sua talis virtutis officium & opus non est. Verbi gratia, præcipit Ecclesia, ut certis diebus ieiunium colamus, tunc ieiunium illis diebus suscipimus, Tempertantæ officium est, non quod ipsa natura præscribat, sed tantum Ecclesia. Iubet itidem Princeps hoc, aut illud tribui genus sibi solum, tunc qui soluit, iustitiam opus efficit, & tamen id tribui genus ius naturale non percipit, sed Principis lex.

Pari quoque ratione præcipit Ecclesia, ut certis diebus rem diuinam audiamus: tunc nimirum rem diuinam audire, religionis est opus, id enim in virtute Religionis Ecclesia præcipiendo constituit: quare talium legum violatores contra eam virtutem faciunt, quam lex, vel Canon præcipit.

Ergo simoniaca dupliciter dicuntur, vel quia sunt per se talia, vel quia pro simoniacis habeantur, eo quod Ecclesiastico Canone, & præcepto vetentur, ne ea vendantur, vel emantur, sicut enim intemperans est, qui ieiunium ab Ecclesia indictum non seruat; ita simoniacus est, qui beneficio seise obligat ea conditione, ut luctum, vel commodum temporale recipiat, vel qui suum beneficium cum alterius beneficio sine legitima superioris auctoritate permutat; vel qui beneficium dimittit propria auctoritate, referentia sibi aliqua fructuum portione, siue pensione, vel qui officium ab Ecclesia institutum vendit, aut emit, cum Ecclesia prohibeat, ne vendatur, vel ematur.

Tertio queritur, An in simonia sit sacrilegij crimen, an verò iniustitia? Caletanus in *2. 2. quæstio. 99. articulo. 1.* laborat in docendo, quo modo simonia à sacrilegio differat. Ita ut insinuat videatur, Simoniam sacrilegium non esse. Sotus verò *lib. 9. de Iustitia, quæstio. 3. articulo. 2.* fatetur, simoniam esse quandam sacrilegij speciem, & reuera id videtur S. Thomam sentire: nam postquam de sacrilegio tractauit. *2. 2. quæstio. 99. statim quæstio sequenti 100.* agit de simonia, tanquam de quodam sacrilegij crimine.

dicendum in simonia & sacrilegij, & iniustitiæ crimine contineri. Nam simoniacus quatenus pretio vendit, quod vendere nequit, iustitiæ violator est, pretium enim siue iustum acquirit, quod acquirere prohibetur. Et propterea id restituere, Canonico iure compellitur, ut inferius dicam. Quia verò piè, & religiosè facta non tractat, ea vendendo, vel emendo contra Religionem facit; & ideo sacrilegij crimen admittit.

Quartò queritur, An simonia sit hæresis? Causa dubitandi est, quia *c. Fertur, & c. presbyter. 1. questione. 1. & c. Altare. primo questione quarta. & c. Quicumque sacerdos, eadem causa, & questione. & c. Non est. 1. questione 1. & c. Quoties de simonia*, Simoniaca hæresis nominatur, ergo simoniaci hæretici sunt. Dicendum est cum Sancto Thoma 2. 2. questione. 100. articulo. ad 1. Simonia cum tunc esse hæreticum, quando credit Dei gratiam, vel donum Spiritus sancti, vel rem aliam spiritualem posse pretio emi, vel vendi. Et talis hæreticus fuit Simon Magus, qui non solum voluit pretio, Dei gratiam, & donum emere, sed etiam credidit posse id iure fieri. Simoniacus verò, si solum factio ipso emat, vel vendat rem factam, & spiritualem, hæreticus mente non est; quia contra fidem nihil mente credit, sed est sacrilegus, quia divina piè & religiosè non tractat, ut debet: & factio ipso hæreticus censetur, quia pretio rem spiritualem vendit, aut emit. Ius autem Canonicum simoniacam hæresim appellat, quæ in Simonem Magum tanquam auctorem referretur: & simoniacos vocat hæreticos, qui Simonem eius criminis auctorem imitantur mente, vel opere.

Quintò queritur, Quare qui spiritualia pretio emunt, vel vendunt, simoniaci potius nominentur, quam Giezi? Siquidem Giezi longè ante Simonem Magum simoniæ crimen admittit? Respondeo cum Sancto Thoma secundo questione 100. articulo primo ad quartum, Simoniæ iure optimo à Simone Magico nomen accepisse, quia is pretio voluit emere. Dei donum, ut venderet, & ita voluntate, & animo spiritualia emit ac vendidit: Giezi verò quarto Regum. quinto. fuit doni Dei solum venditor, non emptor. Deinde Simon Magus in Ecclesia Enangelica fuit primus; qui spiritualia & diuina voluit emere & vendere.

Sextò queritur, An simoniæ crimen sola voluntate, & animo sine opere externo contrahatur? Glossa in *c. Tua nos in verbo (Culpabiles) de simonia, & cap. Qui studet, & c. Quicumque studet, primo questione primo*, videtur innuere; sola voluntate sine facto, vel opere externo non suscipi. Vnde quidam iuris pontificij periti dixerunt, in definitione simoniæ, cum dicitur: simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi, quod est spirituale, esse addendum (opere subsecuto) Alij verò tradiderunt, simoniæ sola voluntate contrahi in his, quæ iure naturali, & diuino tanquam simoniæ labe infecta damnantur, non autem in his, quæ iure tantum Canonico veniunt, in his enim requiritur, inquit, factio, vel opus externum.

Dicendum est, simoniæ crimen posse sola voluntate, & animo committi; ut si quis spe, vel cupiditate commodi temporalis rem spiritualem contulerit, non aliter collaturus, datum siue: nam par ratione sola spe, vel studio lucri ex mutuo, vltimè crimen admittitur, *cap. 1. 1. questione 3. Item in cap. Quicumque, & c. Qui studet. 1. quest. 1. Quicumque studet pretio rem spiritualem dare, vel accipere, simoniæ prauitate inicitur.*

Præterea in *cap. Tua nos de simonia, Innocentius. 3. sic ait: (Si tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona, quæ offert, spiritualia valeat adipisci, & clerici, qui cum in fratrem admittunt, non essent eum, nisi commoda temporalia perciperent, admittunt, sine dubio tum ille quam isti apud districtum Iudicem, qui scrutator est cordium, & cognitor se-*

Instit. Moral. Par. 3.

cretorum, culpabiles iudicantur.) Culpabiles, videlicet simoniæ peste inquinati. Quod autem Glossa, & iuris Canonici consulti dixerunt, simoniæ crimen sola voluntate non contrahi: eum puto sensum habere, quod attinet ad penam iure in simoniacos constitutam. Nam simonia sola voluntate commissa, pena non afficitur. *capite ultimo de simonia: & sicut sola voluntate suscipitur, sic sola voluntate deletur. Quod vero pertinet ad delicti culpam, sola voluntate & animo contrahitur. Sic Panormitanus in c. Tua nos, de simonia.*

Quibus modis simonia contrahatur.

CAPVT II.

PRIMO queritur, Quotuplex sit simonia? Respondet, triplicem esse: aut enim sola voluntate suscipitur, & hæc vulgo dicitur Mentalis: Aut pacto, & conuentione contrahitur, quam appellant conuentionalem: Aut opere, & factio committitur, hæc realem vocant. Quidam simoniam solum diuidunt in Mentalem & Realem: sed hi sub reali conuentionalem comprehendunt.

Alij verò simoniam faciunt duplicem, Mentalem, & Conuentionalem. Sed necesse est, ut hi realem reuocent ad conuentionalem.

Nos verò iuris Canonici peritos secuti, simoniam in tria membra partimur, Mentalem, Conuentionalem, & Realem. Aut enim mente tantum, aut pacto solum, aut factio, siue re ipsa committitur. Mentalis simonia est, cum commodum temporale datur, vel accipitur spe, vel cupiditate aliquid spirituale consequendi sine vilo pacto expresso, vel tacito: ut si quis sacramentum ordinis administrat, vel beneficium in clericum confert sola voluntate temporale commodum assequendi.

Simonia conuentionalis est, cum quis dat, vel accipit spirituale pacto expresso, aut tacito, ut det, vel accipiat commodum temporale: vel cum quis dat, aut accipit commodum temporale ea pactio, ut det, vel accipiat rem spirituales, veluti cum quis beneficium clerico confert ea conditione, ut ab eo temporale emolumentum recipiat: vel cum Titius Caio pecuniam dat ea lege, ut ab eo beneficium Ecclesiasticum recipiat. Itaque si quod spirituale est, fuerit datum, vel acceptum ex conuentione, & nondum temporale lucrum redditum, tunc conuentionalis est simonia. E contrario quoque conuentionalis est simonia, cum datum est & acceptum temporale commodum ex pacto, nondum data, & accepta re spirituali.

Simonia realis est, cum ex parte dantis & accipientis re ipsa completur, hoc est, cum datum est, & acceptum ex pacto tum spirituale, tum temporale commodum & emolumentum. In simonia verò conuentionali pacto aliquando est expressa, aliquando tacita: utraque verò iure Canonico prohibetur. *c. Quam pio. primo questione secunda. & c. Pactiones, de Pactionibus. c. Quæstium, de rerum permutatis.*

Secundò queritur, Quibus modis simonia contrahatur? De hoc Glossa 1. primo questione prima in summa, & S. Thomas 2. 2. questione. 100. articulo. 5. contrahitur simonia, ut constat ex *c. Sunt nonnulli. 1. questione. 1. tribus modis: Aut enim spirituale datur ab aliquo, ut ipse recipiat munus ab obsequio, vel munus à manu, vel munus à lingua. Munus à manu dicitur pecunia, vel quæuis alia res pecunia æstimabilis, & quæ manu apprehendi potest, ut liber, vel vestis. Munus ab obsequio, est ministerium quo quis infertur alteri. Munus à lingua, fauor, vel patrocini-*

Xx 3

num;